

K směrnici pro operační týl

Plukovník Josef Mikulec

V současné době se připravují k vydání nové směrnice pro organizaci a činnost operačního týlu. V krátkém recenzním zhodnocení poukážím zejména na ty části připravovaných směrnic, které se v předpise tohoto charakteru objevují poprvé a zdůrazním některá ustanovení, která považují za zásadní pro celkovou orientaci. Hlavním cílem článku však je snaha usnadnit orientaci při studiu směrnice.

Především chci zdůraznit, že směrnice úzce navazují na obdobné operační dokumenty. Typickým jeří rysem je, že respektují velmi přísně charakter soudobých operací a odrážejí v otázkách organizace týlu všechny zvláštnosti z toho vyplývající.

Směrnice je rozdělena do 7 hlav, z nichž 5., 6. a 7. hlava jsou věnovány organizaci a činnosti týlu v jednotlivých druhích operační činnosti vojsk (5. hlava v útočných operacích a při přeskupení vojsk, 6. hlava rozebírá organizaci týlu v obranných operacích a poslední hlava pojednává o týlovém zabezpečení ve zvláštních meteorologických a terénních podmínkách).

První 4 hlavy pojednávají o základních organizačních opatřeních: První hlava uvádí všeobecné ustanovení, druhá obsahuje základy organizace týlu pozemních vojsk, třetí hlava obsahuje ustanovení o komunikacích a přísunech materiálních prostředků a čtvrtá hlava o materiálním, technickém a zdravotnickém zabezpečení.

Směrnice podrobně rozvádí zejména zásady týlového zabezpečení útočných operací a podrobněji se zabývá otázkami dopravy.

Významným kladným rysem směrnice je jejich konkrétnost.

1. hlava

obsahuje základní všeobecné údaje o organizaci týlu. Z jejího obsahu vyjímám:

Závislost mezi schopností úspěšného vedení války a hospodářským potenciálem

země se v budoucí možné válce ještě zvýší. Schopnost národního hospodářství vyrábět v hromadném měřítku všechny prostředky k boji bude mít rozhodující vliv na zabezpečení ozbrojených sil. Spolu se schopností zabezpečení výroby zdůrazňují směrnice hlavní úkol všech týlových funkcí: zabezpečit přísun materiálu na bojiště a přímo vojskům.

Soudobá válka vyžaduje od týlových orgánů vytvářet trvalé zálohy prostředků a využívat ekonomických zdrojů, nacházejících se přímo na válčišti.

Zdůrazňuje se význam bojové pohotovosti týlu tím, že se požaduje, aby tato odpovídala stupni bojové pohotovosti vojsk.

Vzrůstá význam týlového průzkumu. Směrnice uvádí: „Jedním z nejdůležitějších opatření, zabezpečujících úspěšné plnění úkolů operačního týlu je týlový průzkum. Týlový průzkum organizuje štáb týlu spolu s náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb podle nařízení zástupce velitele pro týl. Týlový průzkum provádí zvláště k tomu účelu určené skupiny důstojníků vyčleněných ze štábu týlu, služeb, základů a TÚZ“.

Směrnice zdůrazňují zvýšený význam záloh materiálních a ostatních prostředků týlu. Tyto vytváříme k zabezpečení nepředvídaných úkolů a proto do nich zařazujeme nejpohyblivější síly a prostředky schopné rychlého rozvinutí a vysunutí do požadovaných prostorů. Důležité je zejména ustanovení, že zálohy se používají podle rozhodnutí zástupce velitele pro týl, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

Mezi základní druhy materiálu zařazuje směrnice nový druh materiálu a sice prostředky ochrany proti ZHN.

Zdůrazňuje se nutnost centralizovaného zásobování veškerým materiálem a to jen na základě skutečné potřeby vojsk.

Nově je formulován hlavní úkol zdravotnického zabezpečení jako povinnost orgánů zdravotnické služby uskutečňovat opatření k ochraně vojsk proti ZHN. Současně směrnice staví požadavek organizovat zdravotnické zabezpečení tak, aby se

maximální počet raněných a nemocných vracel do vojsk ke společensky potřebné činnosti.

Za zmínku stojí rovněž údaj, že dobu léčení raněných a nemocných na jednotlivých stupních velení, tedy i ve frontových nemocničních základnách, určuje nadřízený orgán.

Směrnice věnuje velkou pozornost otázce odolnosti operačního týlu.

Významná jsou ustanovení v otázkách řízení týlu. Směrnice zdůrazňuje povinnost operačního štábu předávat včas zástupci velitele pro týl rozhodnutí a nařízení velitele v otázkách týlu, informovat ho o stavu vojsk, o předpokládané jejich činnosti i o změnách v operační situaci. Štáb svazu (svazku) zabezpečuje orgány týlu výchozími údaji, potřebnými pro plánování týlového zabezpečení vojsk, organizuje nepřetržitě spojení, potřebné k řízení týlu a vyčleňuje podle nařízení velitele síly a prostředky pro obranu a ochranu týlu.

Zástupce velitele pro týl musí neustále znát operační (bojovou) situaci, kde a v jakém stavu jsou podřízené TÚZ.

Nařízení zástupce velitele pro týl (ZT) v otázkách organizace týlu, přísunu materiálu a zásobování vojsk jsou závazné pro všechny náčelníky druhů vojsk stejně jako pro velitele podřízených svazů (svazku).

Ve velení týlu se zdůrazňuje úloha nadřízeného štábu týlu k usměrnění činnosti podřízených týlových štábů a nutnost zpracovávat pouze nejnutnější dokumenty, potřebné k řízení materiálního zabezpečení vojsk.

V otázce týlových velitelských stano-
višť směrnice nově uvádí, že týl raketo-
vých vojsk je řízen z VS.

Závěr 1. hlavy tvoří zásady organizace politické práce v operačním týlu.

2. hlava

řeší otázky organizace týlu pozemních vojsk v částech

- týlové svazky, útvary a zařízení
- rozvíjení operačního týlu
- ochrana a obrana týlu
- řídicí orgány týlu frontu (armády).

Směrnice zdůrazňuje, že **frontový týl je základní a pro zabezpečení vojsk rozhodující článek v rámci operačního týlu.**

V otázkách velitelské a operační podřízenosti týlových svazků a útvarů stojí za zmínku zásada, že dopravní zdravotnické

letecké útvary jsou podřízeny veliteli LA, ale v otázkách odsunu raněných a nemocných plní nařízení náčelníka zdrav. správy frontu.

Směrnice upřesňuje i podřízenost svazků ochrany týlu. Tyto jsou podřízeny veliteli frontu, ale přímo je řídí a kontroluje plnění úkolů ZT velitele frontu. Na rozdíl od toho polní zařízení státní banky jsou v operační podřízenosti velitele frontu a v odborné příslušných civilních orgánů.

Je vymezen týlový prostor frontu a to i v případě, že není stanovena zadní hranice armádních týlů. Je jim prostor od zadní hranice týlu frontu až po prostor rozmístění PAZ.

Směrnice připouští možnost rozvíjet hlavní uskupení týlových svazků, útvarů a zařízení (TSÚZ) stranou od směru hlavního úsilí vojsk v případě, že je zabezpečeno jejich včasné vysunutí na tento směr a nepřetržitě zásobování vojsk.

Nové je i ustanovení o tom, že **prostory rozmístění TSÚZ a způsob jejich přemístění určují náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb po schválení ZT.**

Pohyblivá základna LA se rozvíjí zpravidla na dvou železničních směrech s přihlédnutím k rozmístění a manévru letectva.

Podrobně je rozpracována stat o ochraně a obraně s důrazem na ochranu proti ZHN. Zdůrazňuje se nutnost zpracovávat plán ochrany a obrany v úzké součinnosti s operačním štábem. Štáby týlu frontu i armády jsou povinny vést mapu radiační a chemické situace.

3. hlava

řeší otázky komunikací a přísunu materiálních prostředků.

Nové je ustanovení, že **v rámci frontu je nutné obnovovat za vojsky a udržovat v týlovém prostoru dva podélné železniční směry.** Příčné železniční směry musí navazovat na železniční příčky sousedních frontů.

V ustanovení o rozdělovacích stanicích frontu (RS) se uvádí, že místa jejich rozvinutí stanoví GŠ (včetně záložních), místa rozvinutí jejich oddělení jsou určována týlovou směrnicí frontu. Naproti tomu vykládací (nakládací) prostory určuje náčelník štábu F a u centralizovaných přeprav GŠ.

Proti dosavadnímu chápání jsou odlišná i některá ustanovení o organizaci sil-

ničních komunikací v operačním týlu. Silnice se dělí na základní a pomocné. Je zdůrazněna nutnost dovážet obsluhované silnice k prostorům rozmístění raketových útvarů a útvarů raketového týlu, přičemž úprava a obsluha silnic uvnitř prostorů rozmístění raketových vojsk je vyjmuta z povinností silničního vojska. Tyto silnice si upravují raketové jednotky vlastními prostředky, v případě potřeby mohou být posíleny ženijními jednotkami. Rakety, jadernou municí a speciální paliva přisunujeme především po silnicích všeobecného určení a jen výjimečně se počítá s vyčleněním zvláštních silnic.

Hodnota obsazení pomocných a přičných silnic je stejná a podle dosavadních zkušeností je nižší než s jakou se u nás počítalo. Na druhé straně se zdůrazňuje význam a tomu i odpovídající hodnota obsazení silnic základních. Požaduje to např., aby přechody přes vodní překážky na základních silnicích byly zdvojeny. Stejně tak i požadavek, aby v útočné operaci vedl front za každou prvosledovou armádou zpravidla jednu základní silnici napovídá, že její obsazení bude hodnotné.

Směrnice určují základní požadavky na **dočasné překládkové prostory**. O jejich zřízení rozhoduje velitel frontu. Činnost DPP řídí zpravidla náčelník SVD frontu, spolu s důstojníky příslušných služeb. Prostředky, potřebné pro zřízení DPP, vyčleňují příslušní náčelníci služeb a dočasně se operačně podřizují náčelníku DPP.

Směrnice jednoznačně vymezují vztah mezi štábem týlu a SVD v otázkách plánování a řízení dopravy. Žádanky na přepravu materiálu předkládají žadatelé nikoli štábu týlu, nýbrž přímo SVD. Na druhé straně štáb týlu, jako dosud, zpracovává plán přísunu materiálu, určuje množství zásob v základnách, rozděluje kapacitu přísunu mezi různé druhy dopravy a určuje hodnotu odběru zásob na sebe prostředky podřízených.

Směrnice specifikují i názvy a obsah plánovacích dokumentů. Základním dokumentem, který zpracovává štáb týlu v součinnosti s SVD, zůstává plán přísunu. Na základě něho s přihlédnutím ke konkrétním požadavkům náčelníků druhů vojsk a služeb pak SVD zpracovává plán převozů podle druhů dopravních prostředků, který schvaluje ZT.

Náčelník SVD je povinen štáb týlu informovat pravidelně o stavu dopravních prostředků a komunikací.

Směrnice velmi podrobně určuje i další povinnosti ostatních funkcionářů, kteří se podílí na uskutečnění dopravního procesu až do náčelníků skladů.

Zvláštní pozornost je věnována otázce přísunu raket, bojových hlavic a speciálního paliva.

Směrnice **připouští možnost si organizovat přísun s vynecháním jednotlivých zásobovacích stupňů**, zejména v případech, kdy se uskutečňuje odběr prostředky podřízeného ve skladech nadřazeného a materiál je určen pro další nižší zásobovací stupeň. Letecký přísun plánuje náčelník vojenské dopravy frontu spolu se štábem LA a svazky (útvary) dopravního letectva za účasti jednotlivých služeb, jejichž materiál se připravuje. Plán přísunu schvaluje ZT frontu.

4. hlava

pojednává o otázkách materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

Směrnice uplatňuje požadavek, aby ve frontu a armádách k zahájení operace byly vytvořeny zásoby materiálu, které by zabezpečovaly potřeby vojsk na celý průběh operace. Veliteli frontu přísluší právo upravovat výši zásob na jednotlivých stupních v rámci frontu. Členění zásob do jednotlivých PFZ a OPFZ musí odpovídat spotřebě uskupení, které se bude z těchto zásobovat. Kromě toho potřeby zásob musí být rozpočteny s ohledem na další plánovanou činnost po skončení operace. Za výpočet potřeby jednotlivých druhů materiálu a bojové techniky jsou odpovědní jednotliví náčelníci vojsk a za výpočet potřeby raket jaderných a jiných speciálních prostředků štáb frontu (armády). Normy spotřeby munice, PHM, raketového paliva a podle potřeby i jiného materiálu stanoví velitel frontu (armády).

Nově přicházející vojska do sestavy frontu se přebírají do zásobovacích známých o náležitosti těch správ, které je předtím zásobovaly.

Ve 4. hlavě je podrobně stanoven způsob výdaje materiálu ze skladů, doprovod transportů, zásobování vodou, využití kořisti a také otázky technického zabezpečení.

V samotné části jsou ustanovení o zdravotnickém zabezpečení. Směrnice stanoví, že počet lůžek v nemocničních základnách frontu je určován týlovou

směrnicí frontu. Ranění jsou odsunováni podle nařízení náčelníka zdravotní fronty na základě plánu schváleného ZT.

5. hlava

směrnice pojednává o týlovém zabezpečení v útočných operacích a při přeskupení vojsk.

V první části se uvádí zvláštnosti přípravy útočné operace počátečního období. Za zmínku stojí zejména požadavek směrnic, aby se návrhy na týlové zabezpečení připravovaly na mapě na základě stručného hlášení štábu týlu a služeb po krátké výměně názorů. Směrnice výslovně zdůrazňuje, že není přípustné zpracovávat rozsáhlé písemné doklady a hlášení, jakož i uskutečňovat dlouhé porady.

K organizaci týlu fronty (armády) stanoví příslušný velitel úkoly týlu při přípravě a v průběhu operace, základní směry rozvíjení frontových (armádních) základen, termíny vytvoření zásob materiálu, jejich výši a normy spotřeby, sestavu vojenského dopravního letectva, vyčleněného pro přísun materiálu vzduchem, základní opatření pro ochranu a obranu týlu, dobu pohotovosti týlu a místo TVS.

Zástupce velitele fronty (armády) pro týl ve svém rozhodnutí stanoví zámysl organizace týlu, rozdělení zásob materiálu do představených a do týlové základny a jejich oddělení, způsob přísunu materiálu, úkoly k obnově a udržbě komunikací, úkoly podřízených služeb, zálohy sil a prostředků týlu a způsob jejich využití v operaci, úkoly k ochraně týlu proti ZHN a organizaci velení týlu.

Směrnice uvádí možný rozsah hlavních týlových dokumentů, přičemž se znovu zdůrazňuje, že plán týlového zabezpečení se rozpracovává převážně na mapě s nejnutnějšími vysvětlivkami a propočty. Pripouští se možnost zpracovávat samostatné plány zabezpečení raketových vojsk, tankové armády a vzdušného výsadku.

Zásoby materiálu do zahájení operace v počátečním období války je nutné maximálně rozptýlovat a přiblížit je k vojskům. Část zásob může být na železničních transportech nebo automobilních dopravních prostředcích.

PFZ se rozvíjí ve vzdálenosti 80–100 km od linie fronty. Týlová frontová základna se rozmisťuje na dvou až třech železničních směrech. PAZ prvosledových armád se při přípravě operace přibližují k vojskům ve vzdálenosti 40–60 km.

Zdůrazňuje se požadavek na materiální zabezpečení v operacích počátečního období války z předem vytvořených zásob.

Do doby než se vytvoří velitelství frontových základen, nemocničních základen, popřípadě štáby týlových svazků řídí náčelníci příslušných služeb frontu jednotlivé sklady, nemocnice, popřípadě jiné útvary přímo.

Na VS fronty (armády) se obvykle vysílá operační skupina týlu složená z důstojníků týlu a služeb se spojovacími prostředky. Tato skupina může být vyčleněna i pro řízení týlového zabezpečení vojsk, působících na samostatném směru.

TVS se přemísťuje na základě nařízení ZT se souhlasem velitele fronty. TVS musí být neustále připraveno převzít v případě potřeby řízení bojové činnosti vojsk, být podle toho i vybaveno spojovacími prostředky a vybudováno.

V průběhu útočné operace se za každou prvosledovou armádou obnovuje a udržuje jedna základní silnice. Armádní silniční útvary v průběhu operace zabezpečují především přesuny PAZ a regulují vozidla, směřující z PAZ do divizních skladů.

Týlová frontová základna se v průběhu operace přemísťuje před PFZ (překračuje ji) a plní funkci PFZ na obnoveném železničním úseku.

Směrnice vyžadují, aby s cílem urychlení přísunu byl tento uskutečňován s vynecháním některých stupňů. Jmenovitě se doporučuje, aby frontové automobilní prostředky přisunovaly materiál z PFZ (OPFZ) přímo do divizních skladů, stejně jako uvolněné dopravní prostředky armád, odebírající materiál z OPFZ přisunovaly tento přímo k divizím a nezajížděly do armádních skladů. Dále se doporučuje široká výměna přívěsů.

Směrnice zdůrazňují nutnost využít během operace k zásobování vojsk izolovaných sítzdných železničních úseků.

Organizace týlu ke konci operace musí odpovídat zámyslu další frontové (armádní) operace a zásoby materiálu musí zabezpečovat přechod do nové operace bez operační přestávky.

Zdůrazňuje se nutnost udržovat nepřetržité spojení s VS, nadřízenými TVS i podřízenými během přesunu TVS. Proto musí základní spojovací prostředky zabezpečovat dvě položení TVS. Přitom na druhém položení se tyto prostředky rozvinují předem.

Při přeskupení vojsk se zdůrazňuje nutnost zabezpečovat vojska podle předem vypracovaného plánu a to ze skladů rozmístěných nejbližší k osám přesunu.

6. hlava

pojednává o týlovém zabezpečení v obranných operacích. Organizace týlu, zejména umístění frontových základů, se při přechodu vojsk do obrany obvykle nemění. Na nové směry mohou být vysunuta oddělení frontových základů. **Zdůrazňuje se povinnost mít v záloze část sil a prostředků týlu frontu s cílem zabezpečit kdykoli přechod do útoku a požadavek soustředit hlavní síly a prostřed-**

ky na směry hlavního úsilí bránících se vojsk, TÚZ rozmísťovat rozptýleně zejména do hloubky týlového prostoru, maximálně využívat železnic k přísunu materiálu a přednostně zabezpečovat vojska provádějící protiúder.

7. hlava

pojednává o zvláštnostech týlového zabezpečení v horských a severských oblastech, v pouštích, v zalesněném terénu, v zimě atd. Ustanovení této hlavy je doplňkové a zdůrazňuje některé zvláštnosti činnosti týlu ve zvláštních podmínkách.

* * *

Směrnice představuje souhrn nejnovějších názorů na organizaci a činnost operačního týlu. Je úkolem všech důstojníků a generálů směrnici dokonale zvládnout a v průběhu výcvikového roku 1965 ustanovení směrnice aplikovat při všech výcvikových opatřeních, zejména operačního charakteru.